

УДК 378.22:005

С.С. Ткачова, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА В ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ І МАГІСТРІВ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

Відповідно до Закону України «Про освіту», неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій [1]. Неформальна освіта у закладах вищої освіти здійснюється разом з формальною та інформальною видами освіти. Особливості неформальної освіти як інструменту розвитку додаткових можливостей молоді визначено Савельєвим В. [2]. Можливості неформальної освіти як сучасної інновації в освітніх практиках розглянуто у науковій публікації Алексеєвої С. [3]. Шелевер О., Шевченко І., Квятковська А. розглядають технології неформальної освіти як фактор підвищення якості, ефективності та результативності неперервної освіти, підвищення попиту на різноманітні освітні послуги, зміни мотиваційної готовності та здатності майбутніх фахівців до навчання [4].

Предметом дослідження є неформальна освіта, яка доповнює програми обов'язкових і вибіркових дисциплін у закладах вищої освіти, стосується дистанційної форми, а саме вивчення онлайн-курсів, рекомендованих науково-педагогічним працівником (НПП) як завдання для самостійної та індивідуальної роботи здобувачам освітніх рівнів «бакалавр» і «магістр».

Основною метою дослідження є розробка пропозицій щодо спрощення процедури визнання результатів успішного завершення онлайн-курсів, запланованих під час вивчення навчальних дисциплін.

Факультет менеджменту, адміністрування та права, кафедра менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ дотримуються процедури визнання результатів неформальної освіти відповідно до нормативно-правових актів [5; 6].

Враховуючи активний розвиток неформальної освіти в Україні, наявність значної кількості українських та міжнародних освітніх платформ, постійне оновлення онлайн-курсів за актуальними темами, в програмах навчальних дисциплін, які викладаються за спеціальностями 073 «Менеджмент» і 281 «Публічне управління та адміністрування»,

здобувачам надається можливість проходження онлайн-курсів: «Стартуй стартап» (0,1 кредиту ЄКТС (кред.)), «Краудфандинг: як зібрати кошти на свій проєкт» (0,1 кред.), «Успішний стартап: від ідеї до масштабування» та ін. у межах дисципліни «Управління венчурним бізнесом»; онлайн-курси «Менеджер із продажів» (0,1 кред.), «Продакт-менеджер» (0,1 кред.), «Акаунт-менеджер» (0,1 кред.) та ін. – у межах вивчення дисципліни «Менеджмент організацій»; онлайн-курси «Цифрова грамотність державних службовців 1.0» (0,1 кред.), Публічна служба (0,2 кред.), Цифрові держслужбовці (0,2 кред.), Цифровізація державного сектору (0,2 кред.) – під час вивчення дисципліни «Контроль в публічному управлінні та адмініструванні».

У 2023-2024 рр. в якості короткострокових і середньострокових програм підвищення кваліфікації успішно пройдено онлайн-курси: «Стартуй стартап» (0,1 кред.), Публічна служба (0,2 кред.), «Chat GPT для підвищення власної ефективності» (0,1 кред.), Штучний інтелект (0,1 кред.), «Штучний інтелект та майбутнє освіти» (1 кред.), «Як почати власну справу в часи невизначеності: покроковий гайд від ТОП-підприємців України (1,5 кред.).

За результатами вибіркового опитування здобувачів ДБТУ за спеціальностями 073 «Менеджмент» і 281 «Публічне управління та адміністрування» денної і заочної форми навчання, досвід отримання неформальної освіти в цілому оцінюється, як позитивний. Серед переваг здобувачі зазначають: великий вибір українських і міжнародних освітніх платформ; простоту та швидкість реєстрації; широкий вибір курсів за актуальною тематикою; високу якість та сучасність подання матеріалів; можливість вивчення курсу в будь-який час; зручний розподіл інформації курсу на розділи або серії; можливість отримання додаткових матеріалів, ведення нотатків; подання інформації у формі монологу або діалогу за участю лідерів думок, успішних практиків, експертів; наявність системи тестового контролю; швидке отримання електронного сертифікату про успішне завершення курсу. Важливою перевагою також є практична значущість онлайн-курсів та визнання результатів їх успішного вивчення державними органами і роботодавцями. Так, наприклад, за рекомендаціями Харківської обласної військової адміністрації, НПП і здобувачі ДБТУ проходили онлайн-курси, пов'язані з безпековими питаннями: «Дивись під ноги. Дивись, куди йдеш!» (0,2 кред.), «Обережно! Кібершахраї» (0,1 кред.), «Кіберняні» (0,2 кред.) та ін.

Серед рекомендацій щодо більш активного і широкого використання неформальної освіти під час підготовки бакалаврів і магістрів здобувачі зазначили про необхідність спрощення процедури

визнання результатів за окремими темами навчальних дисциплін за наявністю сертифікату про успішне завершення певного онлайн-курсу, про внесення відповідного доповнення до діючого Положення [6]: «У разі наявності в силабусі навчальної дисципліни рекомендацій НПП щодо конкретної можливості проходження визначеного онлайн-курсу або іншого елементу неформальної освіти, додаткова валідація результатів неформального навчання (створення предметної комісії) не потрібна. Проведення співбесіди щодо перевірки дотримання вимог академічної доброчесності в будь-якому випадку є обов'язковою. Поточний та семестровий види контролю з відповідної дисципліни оцінюються НПП відповідно до рейтингової системи оцінювання результатів навчання та політики навчальної дисципліни».

Неформальна освіта є одним із сучасних джерел підвищення конкурентоспроможності підготовки бакалаврів і магістрів галузі знань «Управління та адміністрування», це один із інструментів формування особистої траєкторії навчання для здобувачів, важливий напрям підвищення практичної значущості вищої освіти.

Інформаційні джерела

1. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/2145-19#Text>.
2. Савельєв, Є. (2021). Неформальна освіта як інструмент розвитку додаткових можливостей молоді. *Вчені записки Університету «КРОК»*, (1 (61), 228–232. URL : <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-61-228-232>.
3. Алексєєва, С. (2024). Інновації та перспективи в освітніх практиках: неформальна освіта. *Проблеми сучасного підручника*, (32), 6–12. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2024-32-6-12>.
4. Шелевер О.В., Шевченко І.А., Квятковська А.О. (2023). Роль неформальної освіти в умовах воєнного стану в Україні. *Інноваційна педагогіка. - 2023. - Вип. 61 т. 2. - С. 202-206*. URL : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/61/part_2/40.pdf.
5. Наказ МОН України «Про затвердження Порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» від 08.02.2022 р. № 130. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-22#Text>.
6. Положення ДБТУ про порядок визнання результатів навчання, отриманих у закладах вищої освіти, у неформальній та інформальній освіті від 28.10.2021 р. №2. URL : <https://biotechuniv.edu.ua/pro-universitet/publicna-informatsiya/normativna-baza/>.